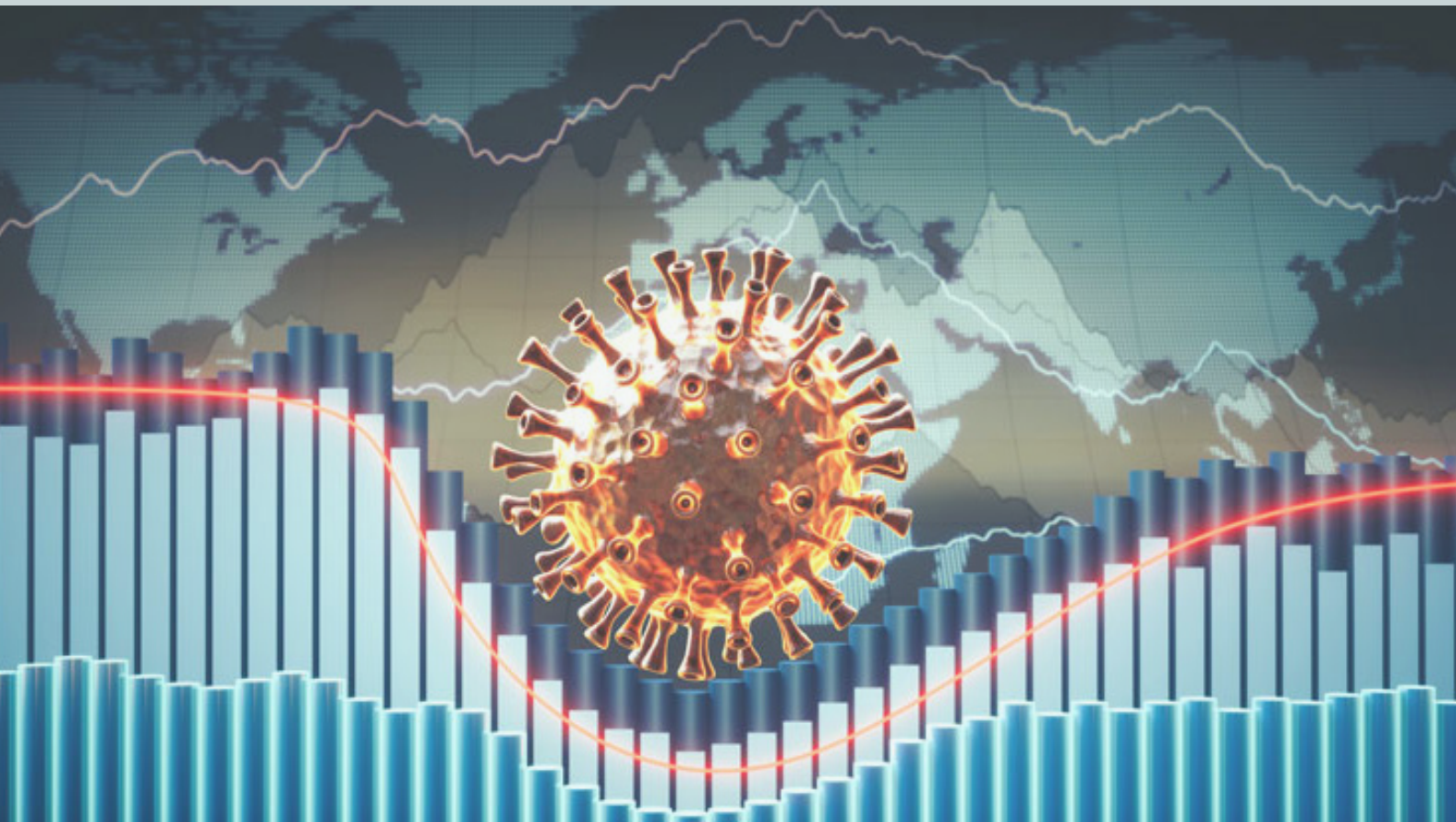

სსიპ - დავით აღმაშენებლის სახელობის
საქართველოს ეროვნული თავდაცვის აკადემია

LEPL - DAVID AGHMASHENBELI
NATIONAL DEFENCE ACADEMY OF GEORGIA

კოსტ-პანდემიური პერიოდის გამოწვევები

Challenges of the Post-Pandemic Period

სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენციის ნაშრომთა კრებული
COLLECTION OF THE PAPERS OF THE SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

2021

სსიპ - დავით აღმაშენებლის სახელობის
საქართველოს ეროვნული თავდაცვის აკადემია

LEPL - DAVID AGHMASHENEBELI
NATIONAL DEFENCE ACADEMY OF GEORGIA

პოსტ-პანდემიური პერიოდის გამოწვევები

Challenges of the Post-Pandemic Period

სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენციის ნაშრომთა კრებული
COLLECTION OF THE PAPERS OF THE SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

16 ნოემბერი 2021

კონფერენციის ხარისხიანად და შეუფერხებლად ჩატარების მიზნით, შეიქმნას სამეცნიერო კრამტიკული კონფერენციის სარედაქციო კოლეგია (შემდგომში-კოლეგია) შემდეგი შემადგენლობით:

სარედაქციო კოლეგია

რედაქტორი

ბრიგადის გენერალი მამია ბალახაძე სსიპ - დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს ეროვნული თავდაცვის აკადემიის რედაქტორი

სარედაქციო კოლეგიის ხელმძღვანელი

პოლკოვნიკი დავით რაზმაძე ეროვნული თავდაცვის აკადემიის რედაქტორის მოადგილე

სტილისტი / კომპიუტერული უზრუნველყოფა

სალოგო კოპიაშვილი

ეროვნული თავდაცვის აკადემიის დისტანციური სწავლების ცენტრის მთავარი სპეციალისტი

სარედაქციო კოლეგიის წევრები

ვიცე პოლკოვნიკი თინათ ჯაფარიძე აკადემიის მაგისტრატურის ხელმძღვანელი

ნიკოლოზ სამხარაძე

აკადემიის მაგისტრატურის თავდაცვის ანალიზის მიმართულების ხელმძღვანელი, პროფესორი

გიორგი შიშველაშვილი

აკადემიის მაგისტრატურის თავდაცვის ანალიზის მიმართულების ასოცირებული პროფესორი

ფურაბ აბლაძე

აკადემიის მაგისტრატურის უსაფრთხოების კვლევების მიმართულების ხელმძღვანელი, ასოცირებული პროფესორი

ნინო ოხანაშვილი

აკადემიის მაგისტრატურის თავდაცვის ანალიზის მიმართულების ასისტენტ-პროფესორი

შადიმან ბინაძე

აკადემიის მაგისტრატურის უსაფრთხოების კვლევების მიმართულების პროფესორი

ქეთევან ჩახავა

აკადემიის მაგისტრატურის უსაფრთხოების კვლევების მიმართულების ასისტენტ-პროფესორი

ქეთევან მესხიძე

აკადემიის მაგისტრატურის უსაფრთხოების კვლევების მიმართულების ასოცირებული პროფესორი

გიორგი კბილცეცხლაშვილი

აკადემიის მაგისტრატურის თავდაცვის რესურსების მართვის მიმართულების ხელმძღვანელი, პროფესორი

პოლკოვნიკი გიორგი ლალიაშვილი

ნიკოლოზ ესიტაშვილი

ეროვნული თავდაცვის აკადემიის სამეცნიერო კვლევითი ცენტრის მთავარი მეცნიერი

სარჩევი

ხელოვნური ინტელექტი ბლოკჩეინსა და კრიპტოვალუტის სამყაროში ბიორბი კაკაშვილი _____	7
ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება ადამიანური რესურსების იერარქიულ სტრუქტურებში ნაკადური პროცესების მართვისას ლევან კუკუტარია _____	12
კომპიუტერი ტექნოლოგიები როგორც ქსელური ომების ინსტრუმენტი რამაზ ჩიჩუა _____	17

Table of Content

Artificial intelligence in the world of blockchain and cryptocurrency Giorgi Kakashvili _____	8
The use of artificial intelligence in the management of flow processes in hierarchical structures of human resources Levan Kukutaria _____	13
Cognitive Technologies as the Tool for Network wars Ramaz Chichua _____	18

ხელოვნური ინტელექტი ბლოკჩეინსა და კრიპტოვალუტის საზღვარში

გიორგი კაკაშვილი ინჟინერიის დოქტორი ინფორმატიკაში საქართველოს ეროვნული თავდაცვის აკადემია

აბსტრაქტი

ხელოვნური ინტელექტი (AI) დღითიდღე უფრო დინამიკური და ეფექტური ხდება რუტინული ამოცანებისთვის. საკითხავია, ჩაანაცვლებს თუ არა ის ადამიანებს ყველა სექტორში. ეს არ არის სიმართლე. ტექნოლოგია და ადამიანები ავსებენ და არ ეჯიბრებიან ერთმანეთს. თავდაპირველად, მან შესაძლოა არსებულ ეკოსისტემაში შეფერხება გამოიწვიოს, მოგვიანებით კი შესაძლებლობების შექმნას უწყობს ხელს. ბლოკჩეინის ტექნოლოგია და ხელოვნური ინტელექტი აღიარებულია, როგორც ინოვაციები, რომლებსაც აქვთ პოტენციალი გააუმჯობესონ მიმდინარე ბიზნეს პროცესები. შექმნან ახალი ბიზნეს მოდელები და დაარღვიონ მთელი ინდუსტრიები. ბლოკჩეინს, მაგალითად, შეუძლია გაზარდოს ბიზნეს პროცესების ნდობა, გამჭვირვალობა, უსაფრთხოება და კონფიდენციალურობა, გაზიარებული და დეცენტრალიზებული სისტემური პროცესების წყალობით.

საკვანძო სიტყვები: კრიპტოვალუტა, ხელოვნური ინტელექტი, მანქანური სწავლება, ბლოკჩეინი, თანამედროვე ტექნოლოგია.

Artificial intelligence in the world of blockchain and cryptocurrency

Giorgi Kakashvili
Doctor of Engineering in Informatics
Georgian National Defense Academy

Abstract

Artificial intelligence is becoming more dynamic and efficient for routine tasks than humans by the day, the question is will it replace humans in every sector. It is not true. Technology and human complement and do not compete with each other. Initially, it might create disruption in an existing ecosystem, later it helps in creating opportunities. Blockchain technology and artificial intelligence are recognized as innovations as well as improved current business processes. Create new businesses and break down entire industries. Blockchain, for example, can increase business process trust, transparency, security and confidentiality, through shared and decentralized system processes.

Key words: Cryptocurrency, Artificial intelligence, Machine learning, Blockchain, Modern technology.

შესავალი

დღესდღეობით, ბლოკჩეინის ტექნოლოგია და ხელოვნური ინტელექტი აღიარებულია, როგორც ინოვაციები, რომლებსაც აქვთ პოტენციური გააუმჯობესონ მიმდინარე ბიზნეს პროცესები. შექმნან ახალი ბიზნეს მოდელები და დაარღვიონ მთელი ინდუსტრიები. ბლოკჩეინს, მაგალითად, შეუძლია გაზარდოს ბიზნეს პროცესების ნდობა, გამჭვირვალობა, უსაფრთხოება და კონფიდენციალურობა, გაზიარებული და დეცენტრალიზებული სისტემური პროცესების წყალობით.

ხელოვნური ინტელექტი ინფორმატიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვანი კომპონენტია. მისი მთავარი მიზანია მოაზროვნე სისტემების შექმნა რო-მე-ლიც ალტურვილი იქნება ადამიანის ინტელექტისთვის დამახასიათებელი ფუნქციების მსგავსი შესაძლებლობებით. ეს ყოველივე გულისხმობს ადამიანის ინტელექტუალური შემოქმედების ალგორითმიზაციას და მის რეალიზაციას პროგრამული ენების გამოყენებით.

ხელოვნური ინტელექტის მთავარ დანიშნულებას კომპიუტერულ სისტემებში გამხორციელებს ადამიანის ინტელექტუალური პროცესების მოდელირება, რომელიმე კონკრეტული ამოცანის გადაწყვეტის მიზნით. ეს პროცესები მოიცავს სწავლებას, მსჯელობის უნარს და თვით კორექტირებას (Norvig 2020).

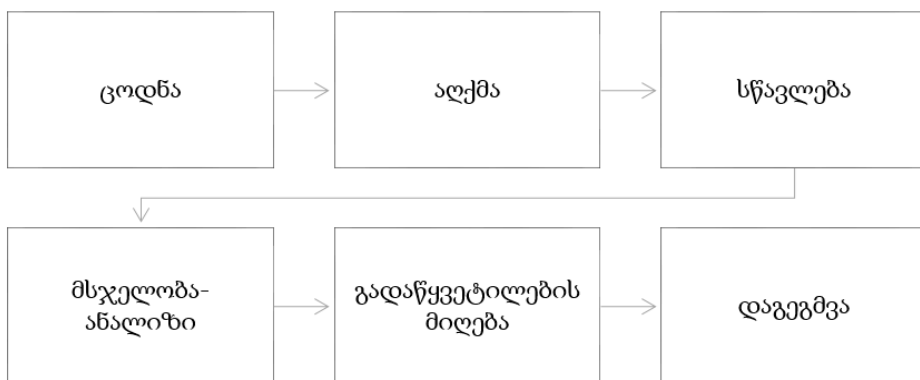
ხელოვნური ინტელექტი წინასწარ დაპროგრამებული ალგორითმების საშუალებით იღებს გადაწყვეტილებას. მისი არსი იმაშია, რომ მისთვის სრულიად უცნობ და ახალ სიტუაციაში ისწავლოს და იმოქმედოს საუკეთესო შედეგის მისაღწევად.

ხელოვნური ინტელექტი მუშაობს ადამიანის ინტელექტის მსგავსად, თუმცა მოკლებულია კრეატივსა და შთაგონებას. მისი გამოყენება რუტინულ ერთგვაროვან პროცესებში საკმაოდ მარტივი და გამართლებული იქნება. სწორედ მსგავსი ტიპის ამოცანების შესასრულებლად ხორციელდება ხელოვნური ინტელექტის ალგორითმების შექმნა, ამოცანების, რომელთა პროგნოზირებაც, წინასწარ განვრაც და ვარაუდიც შესაძლებელია (Norvig 2020).

ძირითადი ნაწილი

მიუხედავად იმისა, რომ ხელოვნური ინტელექტი კომპიუტერული მეცნიერების მიმართულე-ბას წარმოადგენს, იგი ამავე დროს უშუალოდაა დაკავშირებული მეცნიერების ისეთ სფეროებთან, როგორიცაა მათემატიკა, ნეირომეცნიერებები, კოგნიტური მეცნიერებები, ბიოლოგია და სხვა. ხელოვნური ინტელექტის მთავარ საკითხს წარმოადგენს ავტომატურად პროგრამირებადი სისტემის შექმნა, რომელთაც შეეძლება ადამიანის მსგავსი უნარების გამოვლენა (ნახ 1).

ხელოვნური ინტელექტი, თავის მხრივ დისციპლინათა შორის ურთიერთკავშირით მიღებული მიმართულებაა. შესაბამისად, ძირითადი კომპონენტები, რომლებიც განაპირობებენ მის წინაშე დასმული მიზნების და ამოცანების განხორციელებას შემდეგია:

ნახ. 1

- ავტომატური პროგრამირება;
- ბაიესის ქსელები;
- ცოდნის ინჟინერია/წარმოდგენა;
- მანქანურის სწავლება;
- ბუნებრივი ენების დამუშავება;
- ნეირონული ქსელები.

თანამედროვე სამყაროში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების ობიექტებს მიეკუთვნება ადამიანის მოღვაწეობის უამრავი სფერო: სამხედრო საქმე, მედიცინა, სასარგებლო წიაღისეულის ძებნა, სწავლების სისტემები განათლებაში, სამოქალაქო ტრანსპორტი, კომპიუტერული თამაშები, სანარმოო სისტემები კომპიუტერული სისტემები, საყოფაცხოვრებო ტექნიკა, ეკონომიკა, ფინანსები და ა.შ (Norvig 2020).

ფული, როგორც საყოველთაო გაცვლის ექვივალენტი უკვე საუკუნეებია არსებობს, ეკონომიკური ურთიერთობების ჩასახვამ გამოიწვია მისი ეტაპობრივი განვითარება. ადამიანები ჯერ კიდევ უხსოვარი დროიდან შეთანხმდნენ, იმისთვის, რომ ერთმანეთთან ეწარმოებინათ გაცვლა-გამოცვლის პროცესი, აუცილებელი იყო მოეფიქრებინათ ისეთი უნივერსალური რალაც, ეტალონი, რაც ყველაფერზე გადაიცვლებოდა. ასეთი ერთეული ვაცობრიობის განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე მუდმივად იცვლებოდა საზოგადოების პროგრესის დონის შესაბამისად. ოცდამეერთე საუკუნეში უკვე გვაქვს კრიპტოვალუტა ფულის ტექნოლოგიური განვითარების თანამედროვე ფორმა. კრიპტოვალუტის ისტორია ბიტკოინის დაბადებით 2008 წელს იწყება.

კრიპტოვალუტას არ გააჩნია ფიზიკურობა, არ არის ხელშესახები, თითქოსდა ციფრების უბრალო კომბინაციით გამოიხატება. მაგრამ საქმე უფრო მეტად რთულად არის ვიდრე ჩანს. ბიტკოინის შემთხვევაში ამ ჩანაწერების უკან დგას ჩანაწერების წიგნი, რომელიც ბლოკჩეინის სახელითაა ცნობილი. ბლოკჩეინი შეგიძლიათ წამოიდგინოთ როგორც დეცენტრალიზირებული მონაცემთა ბაზა, სადაც არ არსებობს მართვის ერთი ცენტრი, ერთი კომპიუტერული სისტემა, სადაც ინფორმაცია ინახება. ნაცვლად ერთი ცენტრისა ინფორმაცია გადანაწილებულია უამრავ კომპიუტერზე, რომლებსაც კვანძებს უწოდებენ. ამ კომპიუტერებს, კვანძებს ყველას ერთი და იგივე ასლი აქვთ. ანუ ქსელში არსებობს ინფორმაციული ჯემმარტების მხოლოდ ერთი ვერსია. შეუძლებელია და არარეგულარული ინფორმაციის გაყალბების მცდელობა, რადგან მიუხედავად ერთ კვანძზე თეორიულად ინფორმაციის გაყალბების შესაძლებლობისა, მთელს ქსელში სხვა კვანძებზე ინფორმაცია მაინც უცვლელი რჩება. კვანძები, კომპიუტერები მუდმივად მაუნყებლობენ ერთმანეთთან ქსელში განხორციელებული ტრანზაქციებით და შესაბამისად ჩანაწერთა წიგნში შესული ცვლილებებით ელექტრარაკვიბან ერთმანეთს, ავრცელებენ ინფორმაციას ბლოკჩეინში მომხდარი ცვლილებების შესახებ (Robby HOUBEN 2018).

ბლოკჩეინი არის მონაცემთა განაწილებული ბაზა, რომელიც ერთდროულად რამდენიმე კომპიუტერში არსებობს. ეს ბაზა მუდმივად იზრდება მასში ახალი ჩანაწერების ან „ბლოკების“ დამატების შედეგად. თითოეული ბლოკი შეიცავს დროის ნიშნულს და ბმულს წინა ბლოკზე, ამიტომ ისინი ქმნიან ერთ მთლიან ჯაჭვს. ტრანზაქციების ბლოკებში მოთავსებას ახორციელებენ მაინერები, რომლებიც პასუხისმგებლები არიან სისტემის ფუნქციონირებაზე. მაინერებს გააჩნიათ ბიტკოინის ქსელში განხორციელებული ყველა ტრანზაქციის ვალიდაციის ფუნქცია. განეული შრომის სანაცვლოდ ისინი შესაბამისად სისტემისგან იღებენ ახლად დაბეჭდილ ბიტკოინებს. ბიტკოინის სისტემა დამატებით იმიტომ არის უნიკალური რომ პირველად ელექტრონული სისტემების ისტორიაში, სისტემის უსაფრთხოება გატანილია და მინდობილია თავისუფალი ბაზრისთვის. ბიტკოინის შემთხვევაში სისტემა არის დეცენტრალიზირებული, დაბალანსებული, მოქმედების წესები ყველასათვის ცალსახაა და თავიდანვე განერილია უნიკალური პროტოკოლით (Robby HOUBEN 2018).

კრიპტოვალუტით ვაჭრობა პოპულარული გახდა გლობალურ ბაზარზე. კრიპტოვალუტის ბევრი ენთუზიასტი ახლა კითხულობს სხვადასხვა ნიშანს, რათა გაცნობიეროს მათი ფასი. ეს იმიტომ ხდება, რომ კრიპტოვალუტის არასტაბილურობა ძალიან შესაფერისია მოკლევადიანი ვაჭრობისთვის.

კრიპტოვალუტით ვაჭრობა დღის განმავლობაში ნიშნავს იმ ქმედებებს, რომ ვანხორციელებთ უამრავ ტრანზაქციას. ამისათვის უნდა გვქონდეს გარკვეული გამოცდილება და უნდა ვისწავლოთ კრიპტოვალუტით ვაჭრობა პროფესიონალის მსგავსად. როგორც ასეთი, ციფრული აქტივებით ვაჭრობისას უნდა ვანარმოოთ კვლევაზე დაფუძნებული სტრატეგია (James 2021).

ბოლო პერიოდში, თანამედროვე კრიპტო ინდუსტრიაში უკვე აქტიურად გამოიყენებენ ხელოვნურ ინტელექტს ტრეიდინგის განსახორციელებლად. AI აყალიბებს საფონდო ვაჭრობის მომავალს. ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებით, რობოტი მრჩეველები აანალიზებენ მილიონობით მონაცემთა წერტილს და ახორციელებენ ვაჭრობას ოპტიმალურ ფასად, ანალიტიკოსები პროგნოზირებენ ბაზრებს უფრო დიდი სიზუსტით და სავაჭრო ფირმები ეფექტურად ამცირებენ რისკს, რათა უზრუნველყონ უფრო მაღალი შემოსავლები. მანქანური სწავლება კიდევ უფრო სწრაფი ტემპით ვითარდება და ფინანსური ინსტიტუტები ერთ-ერთი პირველი ადაპტერია. ხელოვნური ინტელექტის შესაძლებლობების გამოყენებით შესაძლებელია რეალურ დროში მილიონობით მონაცემთა პუნქტის დაჭერა და ინფორმაციის აღება, რაც დღევანდელ სტატისტიკურ მოდელებს არ შეუძლიათ.

წინდანი შემუშავებული ალგორითმები ძალზე სასარგებლოა ადამიანების გადანყვეტილების მიღების პროცესის ოპტიმიზაციისთვის, რადგან ისინი მანევრირებენ მონაცემებს და პროგნოზირებენ მომავალი ბაზრის სურათს საოცარი სიზუსტით. ამ პროგნოზებიდან გამომდინარე, ტრეიდერებს შეუძლიათ მიიღონ დროული ემედებები და მაქსიმალურად გაზარდონ შემოსავლები. ჩვენ ვიცით, რომ ვაჭრობა ხშირად განიცდის ადამიანის ემოციებს, რაც დიდი დაბრკოლებაა ოპტიმალური მუშაობის გზაზე. ალგორითმები და კომპიუტერული პროგრამები იღებენ გადანყვეტილებებს უფრო სწრაფად, ვიდრე ადამიანები გარე ფაქტორების გავლენის გარეშე, როგორცაა ემოციები სტრესი და სხვა ხელისშემშლელი გრძნობები (James 2021).

მანქანური სწავლების ალგორითმების ერთ-ერთი მთავარი ამოცანაა მასიური ისტორიული მონაცემების გამოყენება და მომავალი სურათის ზუსტად პროგნოზირება. საბედნიეროდ, ეს ამოცანა დაკავშირებულია ვაჭრობის ფუნდამენტურ ასპექტთან. ტრეიდერები, როგორც წესი, აღმოაჩენენ დროისა და სივრცის შეზღუდულ ლოკალიზებულ შაბლონებს და ფიქრობენ იმაზე, თუ როგორ მართონ ეს შაბლონები მეტი ანაზღაურებისთვის. ეს შაბლონები მუდმივად ცვალებადია და ამ შაბლონების იდენტიფიცირების პროცესი დიდ დროსა და ენერჯიას მოითხოვს. მანქანური სწავლების ალგორითმები გვეხმარება იმ შაბლონების პოვნაში, რომლებიც შეიძლება გაერთიანდეს ტრეიდერების ინტუიციასთან და გამოცდილებასთან ზუსტი გადანყვეტილებების მისაღებად (სურ. 1) (James 2021).

სურ. 1

დასკვნა

თანამედროვე სამყაროში დღითი დღე იხვეწება და ვითარდება ტექნოლოგიები, სულ უფრო მეტი ჯკვიანი სისტემა იქმნება, რომელიც უმსუბუქებს ადამიანებს ყოველდღიურ რუტინულ საქმიანობას. კრიპტო სამყაროში ტრეიდერს უამრავი ინფორმაციის გაანალიზება უწევს, მათ შორის ახდენს ტექნიკურ და ფუნდამენტურ ანალიზს. ტექნიკური ანალიზის დროს აფასებენ კრიპტო ვალუტასთან დაკავშირებულ ყველა მონაცემს; მაგალითად ნავაჭრ მოცულობას, ინვესტიციაზე უკუგებას და სხვა. ფუნდამენტური ანალიზი პრინციპულად განსხვავებულია ტექნიკური ანალიზისგან. თუ ტექნიკური ანალიზი განიხილავს ფასის ცვალებადობას მარკეტის ცვლილების შესაბამისად, ფუნდამენტური ანალიზი მთლიანად ფოკუსირებულია სამიზნე კრიპტოვალუტის აქტივობებზე, მასზე გავრცელებულ ინფორმაციაზე, სიახლეებზე და მსოფლიო მიმდინარე მოვლენებზე. ამ ყოველივეს გაანალიზება ადამიანური რესურსით ძალიან რთულია. სწორედ ხელოვნური ინტელექტი და ჯკვიანი სისტემები ეხმარება ტრეიდერებს მსგავსი ინფორმაციის გაანალიზებაში და მომავალში სწორი გათვლების გაკეთებაში.

ბიბლიოგრაფია

- James, Tom. 2021. Blockchain and Artificial Intelligence. Berlin.
 Norvig, Stuart J. Russell and Peter. 2020. Artificial Intelligence A Modern Approach (4th Edition). Hoboken.
 Robby HOUBEN, Alexander SNYERS. 2018. Cryptocurrencies and blockchain. Brussels.

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება ადამიანური რესურსების იერარქიულ სტრუქტურებში ნაკადური პროცესების მართვისას

ლევან კუკუთარია

ფიზიკა-მათემატიკურ მეცნიერებათა აკადემიური დოქტორი
დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს ეროვნული
თავდასვის აკადემია, ინფორმაციული ტექნოლოგიების
მიმართულება

აბსტრაქტი

ორგანიზაციები, განსაკუთრებით ექსტრემალურ პირობებში მომუშავე დანაყოფებში, ხშირად ზღუდავენ მომუშავე პერსონალის მაქსიმალურ ასაკს. დანაყოფების მმართველ რგოლში და არა მხოლოდ, იზღუდება ერთ თანამდებობაზე მუშაობის ხანგრძლივობა. თანამდებობრივი დანიშნულებისთვის მოითხოვება სამუშაო გამოცდილება და განათლება.

ასეთ დანაყოფებში, დაწესებული შეზღუდვები განაპირობებენ კადრების სტიმულირებული ინტენსიური გადაადგილებების და რეკრუტირების პროცესს, რაც წარმოშობს პერსონალის თანამდებობრივი ცვლილების უწყვეტ ნაკადს.

ასეთ პირობებში, კი მარტივად შეიძლება წარმოიშვას საცობები (კლასტერები), როდესაც ვერ ხერხდება მოსამსახურის გადაყვანა სათანადო, თავისუფალ თანამდებობაზე. მსგავსი კლასტერების წარმოშობა დიდ სირთულეებს უქმნის კადრების მართვის პროცესს და შეიძლება ცუდად აისახოს პერსონალის მდგომარეობაზე. ასევე, რთულდება რეკრუტირების პროცესის დაგეგმვა და ა.შ.

სტატიაში განიხილება სუსტი ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების მეთოდები ორგანიზაციული ელექტრონული მართვის სისტემის ადამიანური რესურსების მართვის მოდულში, ორგანიზაციული სტრუქტურის ელემენტებს (დანაყოფებს და თანამდებობებს) შორის მკაცრი იერარქიული კავშირების და წინასწარ დაგეგმილი წესით განსაზღვრული პერსონალის თანამდებობის ინტენსიური (ნაკადობრივი) ცვლილების პირობებში.

საკვანძო სიტყვები: ხელოვნური, ინტელექტი, ადამიანური, რესურსები, მართვა, ოპტიმიზაცია

The use of artificial intelligence in the management of flow processes in hierarchical structures of human resources

Levan Kukutaria

Academic Doctor of Physical and Mathematical Sciences
David Aghmashenebeli National Defence Academy of Georgia,
Direction of the Information Technology (IT)

Abstract

Organizations, especially in units working in extreme conditions, the maximum age of working personnel is often limited. In the management of the units and not only, the duration of work in one position is limited. Work experience and education are required for promotion...

In such units, the restrictions imposed stimulate intensive relocation and recruitment, resulting in a continuous flow of staff turnover.

Under such conditions, clogs can easily arise when it is impossible to transfer an employee to a proper, vacant position. The appearance of such clusters poses great difficulties in the personnel management process and can adversely affect staff conditions. Also, it is difficult to plan the recruitment process, etc.

The methods of using weak artificial intelligence in the human resource management module of the organizational e-management system, in the conditions of strict hierarchical connections between the elements of the organizational structure (divisions and positions) and pre-planned intensive (flow) changes of the personal positions is discussed in the article.

Key words: Artificial, Intelligence, Human, Resources, management, optimization.

ორგანიზაციები:

- განსაკუთრებით ექსტრემალურ პირობებში მომუშავე დანაყოფებში, ხშირად ზღუდავენ მომუშავე პერსონალის მაქსიმალურ ასაკს;
- დანაყოფების მმართველ რგოლში და არა მხოლოდ, იზღუდება ერთ თანამდებობაზე მუშაობის ხანგრძლივობა;
- დასაწინაურებლად მოითხოვება სამუშაო გამოცდილება და განათლება.

ასეთ დანაყოფებში, დაწესებული შეზღუდვები განაპირობებენ კადრების სტიმულირებული ინტენსიური გადაადგილებების და რეკრუტირების პროცესს, რაც წარმოშობს პერსონალის თანამდებობრივი ცვლილების უწყვეტ ნაკადს.

ასეთ პირობებში, კი მარტივად შეიძლება წარმოიშვას საცობები (კლასტერები), როდესაც ვერ ხერხდება მოსამსახურის გადაყვანა სათანადო, თავისუფალ თანამდებობაზე. მსგავსი კლასტერების წარმოშობა დიდ სირთულეებს უქმნის კადრების მართვის პროცესს და შეიძლება ცუდად აისახოს პერსონალის მდგომარეობაზე. ასევე, რთულდება რეკრუტირების პროცესის დაგეგმვა და ა.შ.

არანაკლებ მნიშვნელოვანია ორგანიზაციურ სტრუქტურაში დაუგეგმავი ვაკანსიების არსებობა, რაც აიძულებს პერსონალს შეასრულოს დამატებითი სამუშაო. ეს იწვევს მოსამსახურეთა გადაღლასა და წარმადობის დაქვეითებას.

ორგანიზაციულ სტრუქტურულ ერთეულებში კლასტერების და დაუგეგმავი ვაკანსიების წარმოშობიდან თავის დაღწევის ამოცანა კომპლექსურია და მოიცავს პერსონალის შემოსვლის და რეკრუტირების პროცესების დაგეგმვასაც. ორგანიზაციული სტრუქტურის ჩამოყალიბება განპირობებულია დასახული ამოცანების შესრულებით. თუმცა, კადრების დინამიკის უზრუნველყოფისათვის შესაძლებელია ორგანიზაციაში კრიტიკული დანაყოფების სტრუქტურის კორექცია.

ყველა ამ ამოცანის შესრულება უბრალო, შაბლონური დაგეგმარების გამოყენებით ძალიან რთულია. ამიტომ, ბუნებრივად ისმის შეკითხვა, რამდენად შესაძლებელია ხელოვნური ინტელექტის მეთოდების გამოყენება ორგანიზაციის სტრუქტურის დაგეგმარების და მართვის დროს?

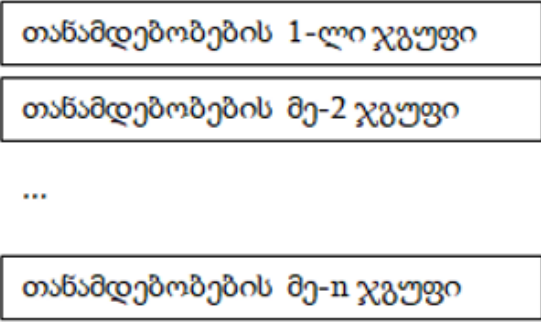
პერსონალის დაქირავების ან რეკრუტირების პროცესის მართვაში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება არ არის ახალი¹. იგი ეფუძნება მანქანური სწავლების მეთოდების გამოყენებას და უზრუნველყოფს შერჩევის ობიექტურობას და ანალიზის სიღრმეს.

ჩვენი მიზანია კლასტერებისგან თავისუფალი (ოპტიმიზირებული) ორგანიზაციული სტრუქტურული ერთეულების დაგეგმარებისა და პერსონალის მართვის პროცესში ხელოვნური ინტელექტის მეთოდების გამოყენების ანალიზი.

სტატიაში განიხილება სუსტი ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების მეთოდები ორგანიზაციული ელექტრონული მართვის სისტემის ადამიანური რესურსების მართვის მოდულში, ორგანიზაციული სტრუქტურის ელემენტებს (დანაყოფებს და თანამდებობებს) შორის მკაცრი იერარქიული კავშირების და წინასწარ დაგეგმილი წესით განსაზღვრული პერსონალის თანამდებობის ინტენსიური (ნაკადობრივი) ცვლილების პირობებში.

სტრუქტურული ერთეულების დაგეგმარებისა და პერსონალის მართვის ოპტიმიზაცია თვისობრივად განსხვავებული ამოცანებია. ამავე დროს, ეს ამოცანები არის ურთიერთშეთანხმებული ოპტიმიზაციის პირობებში. თუმცა, ჩვენ შეგვიძლია სათანადო ალგორითმები განვიხილოთ დამოუკიდებლად და დავაკავშიროთ ერთმანეთთან ადაპტიური უკუკავშირის მეშვეობით (ნახ. 1).

ნახ. 1. ადაპტიური უკუკავშირის დიაგრამა.

პერსონალის მართვა მოიცავს: პერსონალის შედინების, იგივე დონეზე გადასვლის, დაწინაურების და გადინების პროცესებს.

გასათვალისწინებელია, რომ:

- პერსონალის შედინების პროცესს განსაზღვრავს გარე პიროვნებების მოძიების და რეკრუტირების პროცესები;
- პერსონალის იგივე დონეზე გადასვლის პროცესი მოიცავს გამოცდილების ანალიზისა და ერთ თანამდებობაზე მუშაობის ვადის შეზღუდვის კრიტერიუმის სპეციფიკას;
- პერსონალის დაწინაურების პროცესს იგივე დონეზე გადასვლის პროცესისგან განსხვავებით ემატება რეკრუტირების პროცესი;
- პერსონალის გადინების პროცესს განსაზღვრავს ასაკობრივი შეზღუდვის კრიტერიუმები და სხვადასხვა შემთხვევითი პროცესები.

ჩვენი აზრით, პერსონალის მართვის აღსაწერად შეიძლება გამოვიყენოთ ვერისტიკული ძიების მეთოდები.²

დასამუშავებელი მონაცემების ოპტიმიზაციის გარეშე აღნიშნული ალგორითმის გამოყენება არაეკონომიურია და დაკავშირებულია გამოთვლითი რესურსებისა და დროის დიდ ხარჯებთან. ამიტომ, შესასწავლი ამოცანა დავანაწევროთ შეზღუდვებისა და შეუძლებელი გადასვლების გათვალისწინებით.

სათანადო ალგორითმის ეფექტურად შესრულებისთვის, ორგანიზაციულ-სტრუქტურული მდგომარეობა წარმოვადგინოთ დონეებად დაჯგუფებული ელემენტების (თანამდებობების) ფორმით (ნახ. 2). დონეებს შორის გადასვლების შეზღუდულობისგან გამომდინარე, შეიძლება ცალკეული დონისთვისაც გამოვიყენოთ სტრუქტურული ერთეულების დაგეგმარებისა და პერსონალის მართვის ადაპტიური უკუკავშირის დიაგრამა (ნახ. 1). ცხადია, ასეთი მიდგომა მით უფრო ეფექტური იქნება, რაც უფრო იზოლირებულია ცალკეული დონე.

ნახ. 2. თანამდებობების ჯგუფებად დაშლის დიაგრამა.

გარდა ამისა, გასათვალისწინებელია, რომ:

- პერსონალის შედინების პროცესი შეიძლება შეეხოს ნებისმიერ ჯგუფს, თუ არ არის დადებული სათანადო შეზღუდვა;
- პერსონალის იგივე დონეზე გადასვლის პროცესი ეხება მხოლოდ ერთ სათანადო ჯგუფს;
- პერსონალის დაწინაურების პროცესი შეიძლება შეეხოს რამოდენიმე ჯგუფს, თუ არ არის დადებული სათანადო შეზღუდვა;
- პერსონალის გადინების პროცესი შეიძლება შეეხოს ნებისმიერ ჯგუფს.

კონკრეტული სამსახურის ორგანიზაციული სტრუქტურა შეიძლება მოიცავდეს ათეულ და უფრო მეტ, პერსონალის გადასვლების კუთხით, მეტნაკლებად შეზღუდულ თანამდებობათა ჯგუფებს.

ცხადია, ყველა შემთხვევაში ოპტიმიზაციის ამოცანის გადანყვეტა საკმაო გამოთვლით რესურსებს მოითხოვს. ამასთან, ორგანიზაციული სტრუქტურის დაგეგმარებაში, ოპტიმიზაციის პროცესის გარდა, შეიძლება მნიშვნელოვანი როლი ითამაშოს სამსახურის ამოცანების ცვლილებამ.

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება პერსონალის საკადრო მართვის პროცესში მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებული შეზღუდვების თავისებურებებზე. ამ ალგორითმების გამოყენებამ საუკეთესო პირობებში შესაძლებელია უზრუნველყოს კლასტერებისა და გაუთვალისწინებელი ვაკანსიების წარმოქმნის მინიმიზაცია,

² Prateek Joshi, Artificial intelligence with Python : Build real-world Artificial Intelligence applications with Python to intelligently interact with the world around you, Birmingham, Packt Publishing (2017)

ობიექტურობა და ანალიზის სიღრმე.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. Owais Ahmed, Artificial Intelligence in HR, IJRAR, v. 5, Issue 4 (2018): 971-978
2. Prateek Joshi, Artificial intelligence with Python : Build real-world Artificial Intelligence applications with Python to intelligently interact with the world around you, Birmingham, Packt Publishing (2017)

კოგნიტური ტექნოლოგიები როგორც ქსელური ომების ინსტრუმენტი

რამაზ ჩიჩუა

დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს
თავდაცვის ეროვნული აკადემიის,
ბაკალავრიატის თავდაცვისა და უსაფრთხოების
მიმართულების ასისტენტ პროფესორი

აბსტრაქტი

ვაცობრიობის აზროვნების ისტორიაში ომი ზოგადად ერთ-ერთი ყველაზე პრობლემური საკითხია. მასზე მსჯელობა დღემდე დაუცხრომელ კამათს იწვევს. არ არსებობს ერთიანი აზრი ომების წარმოშობის მიზეზების, მისი განვითარების ეტაპებისა თუ შედეგების ირგვლივ. ერთ რამეზე კი ყველა თანხმდება: ომი უდიდესი უბედურებაა, რომელსაც სისხლი, ნგრევა, ადამიანთა მსხვერპლი, ფსიქოლოგიური სტრესი და ა.შ. მოსდევს. სტატიაში განხილულია ქსელური ომების ინსტრუმენტის მრავალფეროვანი ფორმების ასპექტები.

საინფორმაციო ტექნოლოგიების სწრაფმა განვითარებამ და მისანვდომობამ ურთიერთობის არაფორმალური და ფორმალური ქსელები ციფრულ ფორმაში გადაიტანა, იმის ტენდენცია შექმნა, რომ ეს ფორმა სულ მალე გადამწყვეტი გახდება.

სტატისტიკური მონაცემებით, 2017 წლის გაზაფხულისთვის, საქართველოს ინტერნეტ-მომხმარებელთა 65% დღე-ღამის განმავლობაში ერთხელ მაინც შედიოდა ქსელში. ერთი წლის განმავლობაში ინტერნეტის სადღეღამისო აუდიტორიის მაჩვენებელი 5%-ით გაიზარდა. სწორედ ეს არის ინფრასტრუქტურა ქსელური ომების საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური ოპერაციების ჩასატარებლად¹.

საკვანძო სიტყვები: ომი, ვაცობრიობა, კოგნიტური ტექნოლოგიები, ქსელური ომები, პნტერნეტი.

1 <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/534/metadata-sainformatsio-sakomunikatsio-teknologiebi> საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, (გადამოწმებულია 22.06.2019).

Cognitive Technologies as the Tool for Network wars

Ramaz Chichua
David Agmashenebeli Georgia
National Defense Academy,
Undergraduate Defense and Security
Assistant Professor Prof.

Abstract

Generally war is one of the most problematic issue in the history of human thinking. The discussion of the issue still causes unresolved controversy. There is no consensus on origin, stages or consequences of war. Everybody agrees that war is the greatest calamity followed by bloodshed, destruction, human sacrifice, psychological stress, and so on. The article discusses aspects of the various forms of the Network Wars tool.

The rapid development and availability of information technology has moved informal and formal communication networks to digital form, which has created a trend that the mentioned form will soon become crucial.

According to statistics, by the spring of 2017, 65% of Georgian Internet users were online at least once a day. Within a year, the Internet audience rate had grown by 5%. This is the infrastructure for conducting information-psychological operations of network wars¹.

Key words: War, Humanity, Cognitive technologies, Network wars, Internet.

შესავალი

ქსელური ომი შეიძლება განისაზღვროს როგორც ბრძოლა ურთიერთობის რეალური ან ვირტუალური ქსელების მონაწილეთათვის მსოფლიოს თავისი სურათის, მოვლენათა გაგების, შინაარსის, მოთხოვნილებების, მიზნების, მოტივების, ღირებულებების, მდგომარეობების თავსმოსახვევად. კოგნიტიური ტექნოლოგიები იმ ბრძოლის ინსტრუმენტებია, რომლებიც შესაძლებელს ხდის ქსელების მომხმარებელთა შეცნობის პროცესების: შეგრძნებების, აღქმის, შეფასების, კატეგორიზაციის, უმთავრესის გამოყოფის, მიზნე-შედგობრივი კავშირების აგების, ურთიერთობის ქსელის მონაწილეთა ქცევისა და საქმიანობის მიზნებთან, მოტივებთან, მოთხოვნილებებთან აღქმულის კავშირის მართვას. ომები ძალიან იშვიათად იმართება მეტოქის პირდაპირი ფიზიკური განადგურების მიზნით. ომებს საფუძვლად მომავალში კონფლიქტის სუბიექტთა პოზიციების თანაფარდობის შესახებ სხვადასხვა წარმოდგენა უდევს. პირობითად რომ ვთქვათ, თუ მშვიდობიანი მოსახლეობა მოუთმენლად დაელოდება იმას, თუ როდის გაათავისუფლებს მას მონინააღმდეგის არმია საძულველი ტირანისგან და უზრუნველყოფს მის მატერიალურ მოთხოვნილებებსა და წარმატებას, თავისუფლებასა და დემოკრატიას, მაშინ ომი ყოველგვარ აზრს კარგავს. შესაბამისად, იბადება კითხვა, თუ როგორ შთავნერგოთ მონინააღმდეგის სამოქალაქო და სამხედრო მოსახლეობის ცნობიერებაში მსგავსი მოღალატური პოზიციის მისაღებობის, გამართლებუ-ლობის და სასურველობის განწყობა!

ძირითადი ნაწილი

როდესაც მონინააღმდეგე ჩვენს რწმენაში გადავიდა, დაიწყო ჩვენი შეხედულებების, ფასეულობებისა და რწმენების გაზიარება, ჩაიკვა ჩვენი უნიფორმა, დაიწყო ჩვენებური ცხოვრების სტილზე ოცნება, ვრდიება და რცხვენია არადემოკრატიული ქვეყნისადმი თავისი მიკუთვნებისა, ის უკვე ჩვენს მოკავშირედ იქცევა. გლობალიზაცია, ერთიანი ღირებულებების, კერპების, გაგების, დამოკიდებულების, მისწრაფებების, მოხმარების სტანდარტების, ეკონომიკური და პოლიტიკური პრინციპების მთელი მსოფლიოს მასშტაბით გავრცელება – ესაა კოგნიტიური ბატონობის დამყარების მოდელი, საინფორმაციო პოლიტიკის კონტროლირებად სემანტიკურ ველში სწორი აზრების თავსმოსხვევა და განმტკიცება.

ქსელური ომის კოგნიტიური ტექნოლოგიები ორ ვარაუდზე იგება:

ადამიანის ქცევაზე განმსაზღვრელ გემოქმედებას ხშირად არა გარშემომყოფი სამყაროს მოვლენები ახდენს, არამედ მათადმი ადამიანის დამოკიდებულების ხასიათი.

ვინაიდან ადამიანი სოციალური არსებაა, სწორედ მისთვის რეფერენტული სოციალური ჯგუფები (ურთიერთობის ქსელები) წარმოადგენს მასზე ყველაზე ოპერატიული და ეფექტური გემოქმედების გასაღებს.

სოციალური ქსელების მონაწილევებს გარკვეული დამოკიდებულება აქვთ შექმნილი თავისი ქვეყნისადმი, მისი ხელისუფლებისადმი, პოლიტიკისადმი, საზოგადოებისადმი, მისი პრობლემებისადმი, სხვა ქვეყნებისადმი..., და ამ დამოკიდებულებაზე შეიძლება გავლენის მოხდენა. ვირტუალური ურთიერთობის მოედნის ინტერფეისი, მთავარი ახალი ამბები, მეგობრების ახალი ამბები, ჯგუფების ახალი ამბები, მოდერატორთა მუშაობა, კომენტარები, ფორუმების მონაწილეთა მეტყველებითი ქცევა, კომენტარების, ბლოგების დაბლოკვის პოლიტიკა და სხვ. – ყველაფერი ეს შესაბამის მოვლენებთან მიმართებაში აღქმის მენეჯმენტის ინსტრუმენტებია. ამ პროცესის მართვადობის გაგებისათვის მოვიყვანთ ტვიტერის ქსელის ოფიციალურ სტატისტიკას: ტვიტერის მომხმარებელთა 5% ქმნის ქსელში გავრცელებული მთელი კონტენტის 75%-ს!

10-15 წლის წინ ინტერნეტში ხელოვნურ ინტელექტთან მომხმარებლის ინტერაქტიური ურთიერთობის პროგრამები ვრცელდებოდა. ამ პროგრამების საბოლოოდ დამუშავებამ და დახვეწამ ახალი სული შთაბერა ვირტუალურ მომხმარებლებს, რომლებსაც ვირტუალური დიალოგის გამართვა შეუძლიათ მინიმალურად მისაღებ დონეზე. ხელოვნური ინტელექტის ამ ტექნოლოგიების მომდევნო განვითარება გამოიხატა ფეიკური აქაუნტების შექმნაში, რომლებიც ფორუმებზე დამკვეთთა მიერ მოცემულ პოზიციას ახმოვანებენ ქსელში ჯგუფური და საზოგადოებრივი აზრის ჩამოყალიბების მიზნით. მსგავსი პროგრამები მოთხოვნადი აღმოჩნდა ინტერნეტის კომერციული სექტორის მხრიდან – გამოხმაურებების დასაწერად და საქონლის, მომსახურებისა და კომპანიების რეიტინგების ფორმირებისათვის².

მათი გამოყენების მეორე არეალი ინტერნეტის პოლიტიკური სექტორი გახდა, რომელიც დემოკრატიაში თამაშის იმიტირებას ახდენს. ფიქტიურ მოქალაქეთა ვირტუალური ჯგუფები მონოდებულები არიან მოახდინონ

1 ლილუაშვილი გ., რბილი ძალა საერთაშორისო ურთიერთობებში, დისერტაცია, თბ. 2018. 146 გვ.

2 Чумичкин А. А. Модели управления сетевыми сообществами в условиях развития стратегий информационных войн, Национальные интересы: приоритеты и безопасность. 2012. № 11. С. 152.

იმის დემონსტრირება, თუ როგორ ირთვება აქტიურად საზოგადოება გადანყვეტილებების, რეფორმების, მოვლენათა განხილვაში, რომ საზოგადოება არ იწონებს ან პირიქით მხურვალედ უჭერს მხარს ამა თუ იმ შეხედულებებს; გადართონ აუდიტორიის ყურადღება სხვა თემებზე, მოახდინონ იდეების, რწმენის, იდეალების ან ავტორთა პიროვნებების დისკრედიტირება, ეჭვი წარმოშვან მათ მიერ მოყვანილი ფაქტების უტყუარობაში, მოსაზრებათა დასაბუთებულობაში და დასკვნების ლოგიკურობაში, შექმნან ონლაინ-აჯანყებები, რითაც იქმნება პროტესტში ასიათასობით და მილიონობით ადამიანთა ჩართულობის შთაბეჭდილება.

სოციალურ ქსელთა თანამედროვე მომხმარებლის ფსიქიკა ქსელური ომების კოგნიტიური ტექნოლოგიების საოცრად დაუცველი მძეველი აღმოჩნდა. ინფორმაციულ-ფსიქოლოგიური ზემოქმედება ყოველთვის როდი აღიქმება ადამიანის მიერ როგორც საშიშროება. პირიქით, თავდაპირველად ის იზიდავს, აოცებს, ატყვევებს, შთაბეჭდილებას ახდენს. ვინაიდან ინფორმაცია გარემოში ადამიანის ორიენტაციის წყაროა, სწორედ მის საფუძველზე ის იღებს გადანყვეტილებებს, აყალიბებს მოვლენათა და სხვა ადამიანთა მიმართ საკუთარ შეფასებებს, აგებს თავის მრწამსს. მასმედია, ინტერნეტი, სოციალური ქსელები დღესდღეობით ადამიანის მიერ სამყაროს სურათის ფორმირების წამყვან საშუალებად იქცა.

მათ მიერ შექმნილი ვირტუალური რეალობა პერიოდულად ასაღებს ფაქტებად დადგმულ დეკორაციებს, ცვლის მოვლენათა მთლიან სურათს ცალმხრივი ფრაგმენტებით, რომლებიც რომელიმე პოზიციას ადასტურებს. მოდით თანამედროვის თვალთ შევხედოთ სოციალურ მოვლენათა შემდეგ ოთხ შეფასებას:

როდესაც ჭკუფი მსხვერპლად ეწირება ყველა დანარჩენის გადარჩენის მიზნით („გამარჯვება ერთია ყველასთვის“ და „ფასზე უკან არ დავიხევით“), იქმნება გმირთა იმიჯი.

როდესაც ჭკუფი მსხვერპლად ეწირება ისეთი იდეის გამო (საკუთარი თავის გადარჩენის, მშვიდობის გადასარჩენად), რომელიც რეალობისგან შორსაა (მოქალაქეთა დიდი უმრავლესობის საღი აზრის თვალსაზრისით), მაშინ იქმნება დესტრუქციული, ფსიქიკურად არაადეკვატური, დანაშაულებრივი ჭკუფის, ფანატიკოსთა სექტის იმიჯი.

თუ ხდება სხვა ადამიანთა უსაფრთხოებისათვის, მათი უფლებების, თავისუფლებების, კანონიერი ინტერესებისათვის განსაკუთრებული საფრთხის მქონე ადამიანთა ჭკუფის ლიკვიდირება (ე.ი., ის ფაქტიურად კანონიერი გზით მსხვერპლად ეწირება სხვა დანარჩენის გადასარჩენად), მაშინ სახელმწიფოს და საერთაშორისო საზოგადოების მოცემული საქმიანობა ძალადობის ლეგიტიმური გამოყენების იმიჯს იძენს, როდენ მესიანური მოტივებითაც არ უნდა ხელმძღვანელობდეს თავად განადგურებული ჭკუფი (სსრკ-ს, მოკავშირე ჯარების მოქმედებები ნაცისტური გერმანიის, ფაშისტური იტალიის, იაპონიის მიმართ, სახელმწიფო ხელისუფლებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების ქმედებები ტერორისტული საფრთხის მიმართ)³.

თუ ხდება ადამიანთა ჭკუფის ლიკვიდირება დემოკრატიის, სხვა ადამიანთა, მათი უფლებების, თავისუფლებების, იდეალების გადარჩენის იდეის გულისთვის, მაშინ თანამედროვე ადამიანი იბნევა შეფასებებში: კოსოვოელები და ალბანელები, ერაყი, სირია, ლიბია, გაეროს წევრი სახელმწიფოები.

ა. ვასოვიჩმა ძალიან გონებაშახვილად უწოდა რეალობაზე ფსიქიკური ორიენტაცია ადამიანის უნარს სიტყვებს უკან რეალური სინამდვილე დაინახოს, რომელიც პირველი და მეორე სასიგნალო სისტემების მჭიდრო კავშირზეა დაფუძნებული, ხოლო უუნარობას – სახელზე ორიენტაცია უწოდა. თანამედროვე საინფორმაციო საზოგადოებაში რეალობას (ფაქტებს) აქტიურად ცვლიან სახელები (იმიჯები). რეალური იყო თუ არა საფრთხე? რეალური იყო თუ არა სხვა ადამიანთა გადარჩენა? რეალური იყო თუ არა დემოკრატიის უფლებებისა და ღირებულებების დაცვა? ამ კითხვებზე პასუხად საინფორმაციო ფანტომების კონსტრუირება პერმანენტული საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური ომების საგანი ხდება. ფსიქოლოგიური ომი ტერორიზმის ფაქტებს თავისუფლებისა და დემოკრატიისათვის მებრძოლთა იმიჯების დეკორაციებით ანაცვლებს. მსგავსი ომებისათვის სასჯელი ექსტრემიზმი და ფანატიზმი ხდება იმ მოქალაქეთა მხრიდან, რომლებსაც სახელზე ფსიქიკური ორიენტაცია აქვთ და სამართლებრივი ნიჰილიზმი იმ მოქალაქეთა მხრიდან, ვისაც რეალობაზე ფსიქიკური ორიენტაცია აქვთ.

ურთიერთობის თანამედროვე ვირტუალური ქსელების საინფორმაციო ნაკადთა სიჭარბემ დაადასტურა ცნობილი ფორმულის შინაარსი „ინფორმაციის მაქსიმუმი ყოველთვის ნულის ტოლია“. ახალი ამბების პოსტები როგორც მიმდინარე დღის კომმარტა ქრონიკა განგამის, შიშებისა და პოლიტიკური აგრესიის კატალიზატორად იქცა. რეკლამით წარმოშობილი განსჯის ალოგიკური სტერეოტიპები აზროვნების შიზოფრენიის საფრთხედ გადაიქცა. მომხმარებელთა პანიკური განწყობების კომერციული გამოყენება თანამედროვე ადამიანის ნებისყოფის სიმტკიცის შემოწმების საფუძველად იქცა. პიროვნება სარეკლამო ფირნიშად გადაიქცა. საბაზრო ეკონომიკის პირობებში მოთხოვნადი გახდა ბიოლოგიური და სოციალურ-ბიოლოგიური ინსტინქტების

ნაკრების მქონე ინდივიდი, რომელიც არ არის დამძიმებული რეალობის კრიტიკული შეფასების უნარით⁴.

დღევანდელი ქსელური ომები – ეს არა მარტო კონკურენტული ბრძოლაა სწორი ფორმებისადმი მომხმარებელთა ადიქტიური მიდრეკილების ფორმირებისათვის. ეს საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური დაპირისპირებაა, რომელიც პირველ რიგში პოლიტიკურ ბატონობას ესწრაფვის. ეს არის სახელმწიფოთა და ეთნოსთა გეოპოლიტიკური ბრძოლა ეროვნულ, რელიგიურ თუ სხვა კონფლიქტებში მოკავშირის, მონინალმდევის ან ნეიტრალური მხარის როლისათვის. მეომარი სახელმწიფოები ყოველთვის ცდილობდნენ მეტოქის ჯარში და სამოქალაქო მოსახლეობას შორის ამბოხის და განხეთქილების დათესვას, ინვედნენ შიშს, პანიკას, ახდენდნენ სამხედრო და პოლიტიკური ლიდერების დისკრედიტირებას, ერთმანეთს უპირისპირებდნენ სხვადასხვა რელიგიურ და ეროვნულ ჯგუფებს. ყველაფერი ეს ოდითგან არის ცნობილი, მაგრამ წარმოდგენილი ზომები მიიღო საინფორმაციო ტექნოლოგიების მძაფრ განვითარებასთან ერთად. ყველაზე ეფექტიანი გეოპოლიტიკური ბრძოლა დღეს ხდება არა ბრძოლის ველზე, არამედ სოციალური ჯგუფების ცნობიერებაში, მათ მიერ შექმნილ მსოფლიოს სურათში, ღირებულებით ორიენტაციებში, იდეალებში, ამროვნების სტერეოტიპებში, ცხოვრების წესში.

ქსელური ომების განვითარების აპოგეა ფერადი რევოლუციების ტექნოლოგია გახდა, რომელიც მეტოქე ქვეყნის მობილიზებულ და დასტიმულირებულ ადამიანურ რესურსებს იყენებს სახელმწიფო ხელისუფლების დასამხობად. იგივე მეთოდებს მიმართავს რუსეთის ფედერაციაც. კოგნიტიური ტექნოლოგიების არსენალის განვითარებასთან ერთად მასობრივი არეულობების ხარისხობრივად სხვა განზომილება გაჩნდა. მასობრივი არეულობის იმიჯმა, როგორც აგრესიულად განწყობილ მასას, რომელიც ეწინააღმდეგება ხელისუფლებას და მართლწესრიგის ორგანოებს და ახდენს დარბევებს, ცეცხლის წაკიდებას, ძალადობას, გარეგნულად კანონმორჩილი ფორმა შეიძინა მასის არაძალადობრივი ქმედებების ტექნოლოგიების სახით, რომელიც, მათი იდეოლოგიების დეკლარაციის თანახმად, „ხალხის ხელში ხელისუფლების დემოკრატიული გადაცემის ორგანიზაციაზე“ მიმართული⁵.

ტვიტერული რევოლუციები, „არაბული გაზაფხულის“ მოვლენები, მასობრივი არეულობები კიშინიოვში (2009), ევრომაიდანი უკრაინაში, სადაც „რეჟიმის მსხვერპლთა“ მიზებით საპროტესტო განწყობების სწრაფი გავრცელება და საორგანიზაციო ძალისხმევის ოპერატიული კოორდინაცია პროვოცირებდნენ და მხარს უჭერდნენ სამოქალაქო პროტესტს, უჩვენებს ქსელური ომის კოგნიტიური ტექნოლოგიების მაღალ ეფექტიანობას. ამ მოვლენებს დასავლეთი და რუსეთი განსხვავებული ინტერპრეტაციით წარმოგვიდგენენ, მაგრამ დასავლეთის უპირატესობა იმაშია, რომ რუსეთი სხვადასხვა რეგიონის ხალხებს ვერ სთავაზობს უკეთეს ალტერნატივას⁶.

როგორ იქცევა ქსელის მომხმარებელი ტვიტერული რევოლუციების შემომქმედებად? როგორც თავის წიგნში „ახალი ციფრული სამყარო“ კომპანია Google-ის ხელმძღვანელები ე. შმიდტი და ჯ. კოენი წერენ: „აღარ არის საჭირო უსამართლობის თმენა იზოლაციასა და სიმარტოვეში. გლობალური უკუკავშირის, ე.ი. მთელი მსოფლიო ადამიანთა კომენტარებისა და რეაქციის მიღების შესაძლებლობა მრავალი ქვეყნის მაცხოვრებლებს მისცემს საშუალებას წელში გასწორდნენ და განაცხადონ იმის შესახებ, თუ რას გრძნობენ ისინი. როგორც „არაბულმა გაზაფხულმა“ დაგვანახა, როგორც კი ადამიანები ლახავენ ე.წ. შიშის ბარიერს და აცნობიერებენ მთავრობის უსამართლობას, რევოლუციას უყოყმანოდ მანამდე ჩუმი და ლოიალური მოქალაქეებიც კი უერთდებიან“⁷.

ინტერნეტის მომხმარებლები უერთდებიან ქსელის მომხმარებელთა „ლაიქების“, გამოსვლების, კომენტარების, ფოტოსურათების ერთიანობის, შეტყობინებათა, თემების, სტატუსების „გაზიარების“ და სხვა ნიშნების საფუძველზე. ხდება მაქსიმალურად ფართო და ოპერატიული გაცნობა და ყველას ყველასთან ურთიერთობა, მოამროვნეთა და ერთ ტალღაზე მყოფთა მომდევნო შერჩევა.

ქსელური მასის მონაწილე ადიქტავს და სხვა მონაწილეებს უგზავნის მის მიერ გაფილტრულ საინფორმაციო ნაკადებს. ასე მაგალითად, ტვიტერში ორგანიზებულია რეტვიტების (მონონებული გამოთქმის ციტირების) შექმნის სისტემა⁸.

კერძოდ, ამ სისტემის მეშვეობით „ფერადი რევოლუციების“ მოვლენათა მსვლელობისას მიმდინარეობდა მართლწესრიგის ძალებისადმი წინააღმდეგობის განწევის ხერხებისა და საშუალებების შესახებ ინსტრუქციების

4 Waddington, David P. Contemporary issues in public disorder: a comparative and historical approach. N-Y., 2003. 243 p.

5 ჩხუტიანი დ., სადოქტორო დისერტაცია: „ჰიბრიდული ომი: სტრატეგია და ტაქტიკა“, თბ., 2018. 152 გვ.

6 Мезенцев Д. Ф., Забарин А. В., Зимичев А. М. Психологические основания обес-печения геополитической безопасности // Геополитика и безопасность. 2014. № 2. С. 248.

7 Шмидт Э., Коэн Д. Новый цифровой мир. Как технологии меняют жизнь людей, модели бизнеса и понятие государств. М., 2013.

მასობრივი გავრცელება, შემდეგი ტიპის სტატიების წინ წაწევა „როგორ გამოვიყენოთ Facebook, თუ შენ რეპრესიული რეჟიმის მქონე ქვეყანაში ცხოვრობ“. ინტერფეისის ორგანიზების, რეიტინგების სისტემის, ერთი ტიპის, მათ შორის განმეორებადი შეტყობინებების დაგზავნის მეშვეობით ქსელის ადმინისტრაცია ასევე წინ წევს შესაბამის თემებს მიზნობრივი ინფორმირებისა და ქსელურ მასაში შესაბამისი ემოციური რეზონანსის შექმნის მიზნით. შედის რა ქსელურ საზოგადოებაში, მისი მონაწილე, მეგობრებთან და სულით ახლო ადამიანებთან ყოველდღიური ურთიერთობის მეშვეობით იწყებს სამყაროს სურათის კორექტირებას, ხოლო ცალკეულ საკითხებში თავისი სამყაროს, მოვლენათა თავისი გაგების, თავისი ცხოვრების აზრისმიერი ორიენტაციების, მოთხოვნილებების, მოტივების, ფასეულობების ფორმირებას.

მასობრივ არეულობებთან მუშაობის ტრადიციული პარადიგმა მათი გადაჭრისთვის კონფლიქტების მართვიდან გამომდინარე აიგებოდა; დღეს საერთაშორისო პრაქტიკაში ჩვენ კონფლიქტთა მართვის სტრატეგიასა და ტაქტიკას ვაწყდებით მათი პროვოცირებისა და მხარდაჭერის მიზნით. ტრადიციული მიზანი – აღიკვეთოს დესტრუქციულობა, კორექტირებულ იქნეს, ჩარჩოებში იქნეს დაცული სოციალური და იურიდიული ნორმები შეიცვალა სხვა მიზნით – გამოცოცხლებულ, პროვოცირებულ, კულტივირებულ იქნეს დესტრუქციულობა და მიმართულ იქნეს ის მოწინააღმდეგის დაცემაზე.

მასობრივი არეულობების კოგნიტიური ტექნოლოგიები საზოგადოებრივი უსაფრთხოებისთვის – პიროვნების, სოციალური ჯგუფის, მთლიანად საზოგადოების მათი სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი ინტერესების, უფლებების, თავისუფლებების დარღვევისგან დაცულობისათვის საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური (აქტუალური და პოტენციური) საფრთხეების გამწვავებასა და შენარჩუნებასთან არის დაკავშირებული. მოქალაქე როგორც შესაბამისი მოქალაქეობრივი უფლებების, თავისუფლებებისა და პასუხისმგებლობის რეალიზებით განპირობებული სოციალური როლი, საჭიროებს ფიზიკური, ფსიქოლოგიური, ეკონომიკური, საინფორმაციო, სამართლებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფას. უსაფრთხოების ყველა ეს სახეობა მასობრივი არეულობების კოგნიტიური ტექნოლოგიების მიერ სამიზნეების სახით გამოიყენება.

ფიზიკური უსაფრთხოება გარანტიას უნდა იძლეოდეს მოქალაქისათვის მისი სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დანაშაულებრივი ხელყოფისაგან. როდესაც ახალი ამბების რუბრიკები სოციალურ ქსელებში კრიმინალური ამბების ქრონიკად იქცევა, საზოგადოებისათვის განგაშის, შიშებისა და დეპრესიის დრო დგება.

ფსიქოლოგიური უსაფრთხოება მოქალაქისათვის კომფორტული სოციალურ-ფსიქოლოგიური გარემოს უზრუნველყოფას ნიშნავს. როდესაც ურთიერთ-პატივისცემის კულტურის ნაცვლად ქსელებში სოციალური ურთიერთქმედების ტრენდად სკანდალური ვითარება, კუდიანებზე ნადირობა, უმცირესობის მიერ უმრავლესობის აზრის დემონსტრაციული იგნორირება ხდება, მაშინ სოციალურ-ფსიქოლოგიური დაძაბულობა და კონფლიქტთა რაოდენობა საზოგადოებაში უდაოდ იზრდება.

ეკონომიკური უსაფრთხოება მოქალაქის მიერ თავისი ოჯახის და მოთხოვნილებების მატერიალური უზრუნველყოფის შესაძლებლობასთან არის დაკავშირებული. მოქალაქე ეკონომიკურად მოწყვლადია არა მარტო მაშინ, როდესაც სახელმწიფო უარს ამბობს თავისი სოციალური გარანტიების შესრულებაზე, არამედ მაშინაც, როდესაც გონიერი არსების ნაცვლად მასში ჩნდება არსება, რომელიც საკუთარ ღირსებას აფასებს მხოლოდ იმ მატერიალური სიკეთეების მიხედვით, რომელიც მას აქვს და რომელიც მუდამ უკმაყოფილოა, რომ მას ესოდენ ცოტა მატერიალური სიკეთე აქვს და რომ ისინი ესოდენ მოძველებულია. როდესაც სახსრების მიხედვით ცხოვრების უნარი კრედიტში ცხოვრების მოთხოვნილებით იცვლება, რაც სპეკულატიური ვაპიტალის ზღაპრულ სარგებელს უხსნის ვარს. გადახდისუნარიანობის კრიზისები და გაკოტრებები, ისევე როგორც ქრონიკული უკმაყოფილობის განწყობილება შეიძლება საფრთხეს უქმნიდეს საზოგადოებრივ უსაფრთხოებას⁸.

საინფორმაციო უსაფრთხოება გულისხმობს მოქალაქის დაცულობას ზიანის მომტანი ინფორმაციის შემოქმედებისაგან. მოცემულ შემთხვევაში საფრთხეები მასმედიაში ფანტომებისა და სხვა საინფორმაციო კონსტრუქციების გამოყენებისას იქმნება. ეს ასოციალური პრაქტიკა მოქალაქის ფიქრების, გრძნობებისა და საქციელის მართვისთვის გამოიყენება, არ უწევს რა ანგარიშს მის ჭეშმარიტ სურვილებს, ნებას და მრწამსს, რასაც აშკარა ან ფარული სარგებელი მოაქვს ინფორმაციის წყაროსათვის. სიცრუე და ნახევრადსიმართლე, რეკლამა და პიარი – ყველაფერი ეს პიროვნებაზე საინფორმაციო ძალადობის ფორმებია. ასე მაგალითად, როდესაც რეკლამა ყოველდღე უხსნის მოქალაქეს, რომ ის არ არის წარმატებული, ღირსეული, ნამდვილი, თუ მას არა აქვს საშუალება თავს მისცეს ნება..., თუ მას არა აქვს..., მაშინ წარმოიქმნება ფრუსტრირებული სოციალური ჯგუფები, რომლებიც ახდენენ თავისი ეკონომიკური უკმაყოფილების ტრანს-ფორმირებას პოლიტიკურში, ხოლო მათი ნაწილი მზადაა თავისი აგრესია და ჯავრი სახელმწიფოს წარმომადგენლებზე,

8 Мезенцев Д. Ф. Психологическое воздействие информационных фантомов, Хрестоматия к учебнику по политической психологии.

გარე სამყაროზე და სხვა სოციალურ ჯგუფებზე ამოიყაროს, რომლებსაც შესაბამისი სიკვთეები აქვთ.

საბოლოოდ, სამართლებრივი უსაფრთხოება დაკავშირებულია მოქალაქის შესაძლებლობასთან მოახდინოს მასზე დაფუძნებული უფლებების რეალიზება შესაბამისი ვალდებულებების აღსრულებისას. ჩვენი აზრით საქართველოს მოქალაქეთა ტოტალური ფაქტიური უუფლებობისა და მოხელეთა მიერ სამართლებრივი განუკითხაობის ჩადენის დემონსტრაცია – ესაა პოპულარული ქსელური თამაში, რომელიც პოლიტიკური სისტემით საზოგადოებრივი უკმაყოფილობის გრადუსის ამაღლებაზეა მიმართული. ჩვენ არ ვამტკიცებთ, რომ საქართველოში არ არის სერიოზული პრობლემები, მაგრამ ოპოზიციის მიერ ამ პრობლემების მაქსიმალური გაზვიადება ხდება, რაშიც ჩართულია ოპოზიციური მედია და სოციალური ქსელები.

საზოგადოებრივი წესრიგის სიმბოლურ სისტემაზე ფერადი რეგულაციების ორგანიზატორთა ზემოქმედება საზოგადოების წევრებში ეროვნული იდეოლოგიის სიმბოლოებისადმი ნეგატიური დამოკიდებულების ფორმირებაზეა მიმართული. ის, რაც ლამაზად ითვლებოდა, ცხადდება სასაცილოდ, მახინჯად. როგორც შედეგი, ხდება დემოტივაცია, გემოსა და გამასხარავებელი სოციალური იდეალების შესაბამისად მოქმედების სურვილის დაკარგვა. ამის ნათელი მაგალითია საქართველოში ეროვნული ფასეულობების მქონე ადამიანების პრორუსულებად მონათვლა, ხოლო ეროვნული იდეალების მატარებელი მედიის გამასხარავების მცდელობა⁹.

ნორმატიულ სისტემაზე ზემოქმედება მოქალაქეებში არსებული ეთიკური და იურიდიული ნორმების უსამართლობის განცდის ფორმირებაზეა გამიზნული. ის, რაც სიკეთედ ითვლებოდა, ცხადდება ბოროტებად. როგორც წესი, მოქალაქეებს ეკარგებათ ღირებულებითი ორიენტირები, აღენიშნებათ შიდაპიროვნული კრიზისები, ასევე კრიზისები შიდაჯგუფურ და ჯგუფებს შორის ურთიერთობებში. ქრება მართლმსაჯულების ნდობა, აღარ ემორჩილებიან კანონებს. წარმოიქმნება განუკითხაობის, ტუნდრის კანონის ან ანომიის სიტუაცია (ე. დიურკჰაიმი). იურიდიული ნორმა ვერ განმტკიცდება მხოლოდ და მხოლოდ დასჯის შიშის გამო. თუ მას საზოგადოება არ მიიღებს, ის ვერ იქცევა ქცევის ნიმუშად. თუ კიდევ იურიდიული ნორმა პირდაპირ ეწინააღმდეგება სოციალურ ნორმებს, მაშინ პოლიტიკური აგრესია ჩნდება. საზოგადოება უმართავი ხდება, როდესაც მისი წევრების 30-40% შეგნებულად აღარ მისდევს მასში დადგენილ ნორმებს. და ბოლოს, ეკონომიკურ სისტემაზე ზემოქმედება მოქალაქეებში უსამართლობის განცდის ფორმირებაზეა მიმართული, რაც რესურსების განაწილებასთან და მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლად სიკეთეთა არასაკმაბრისობასთან არის დაკავშირებული. ამ განცდის ინტენსიურობის ზომა განსაზღვრავს მოქალაქეთა მზობას დაინყონ ბრძოლა ან გაჰყვნენ იმათ, ვინც რესურსების სამართლიანად განაწილებას და მეტი სიკეთეების მოცემას პირდება (ცხრ. 1).

ცხრილი 1. მასობრივი არეულობების კოგნიტიური ტექნოლოგიები

საზოგადოებრივი წესრიგის სისტემური ელემენტი	იდეოლოგიური სისტემა (ჭეშმარიტება)	სიმბოლური სისტემა (სილამაზე)	ნორმატიული სისტემა (სიკეთე)	ეკონომიკური სისტემა (სამართლიანობა)
ფსიქიკური რეგულაციის დონე	შემეცნების რეგლამენტაცია	შემეცნების რეგლამენტაცია	ქცევის რეგლამენტაცია	ქცევის რეგლამენტაცია
მასობრივი არეულობების ორგანიზატორთა მიერ ფორმირებული განწყობები	ახალი სოციალურ-პოლიტიკური იდეალებისადმი ერთგულება	ეროვნული იდეოლოგიის სიმბოლოებისადმი ნეგატიური დამოკიდებულება	ეთიკური და იურიდიული ნორმების უსამართლობა	რესურსების განაწილების უსამართლობა
მოცემული განწყობების შემოღების შედეგები	ეროვნული პოლიტიკური იდეალების დისკრედიტაცია და მსხვრევა	ეროვნული იდეოლოგიის სიმბოლოთა უარყოფითი ემოციური კონოტაციების ფორმირება	ეთიკური და იურიდიული ნორმების დისკრედიტაცია	რესურსების განაწილების ეროვნული სისტემის უსამართლობაში დარწმუნება
მასობრივი არეულობის ფორმები	ექსტრემიზმი	ვანდალიზმი	დევიანტური, ელინკვენტური ქცევა	რესურსების ექსპროპრიაციის სხვადასხვა ფორმები

არეულობა არსებობს იქ, სადაც არსებობს მკაფიო წარმოდგენა იმაზე, თუ რა არის წესრიგი. იქ, სადაც სახალხო რწმენა და იდეალები სიცრუედ ცხადდება, სადაც ის, რაც მოქალაქეთა მიერ როგორც ლამაზი აღიქმებოდა, ცხადდება სიმახინჯედ, იქ, სადაც მოქალაქის მიერ ბავშვობიდან ათვისებული მწიგნობრივ-ეთიკური ნორმები ბოროტებად ცხადდება, (მაგრამ საქართველოში უკვე ასეთმა ცნობილმა თუ უცნობმა სახელმ დაწესრა სოციალურ ქსელებში, რომ ბავშვები პატრიოტულ ლექსებს არ უნდა ამბობდნენ და მათ ბავშვობა „ბავშვური“ უნდა ჰქონდეთ). იქ, სადაც სამართლიანი ფასდება როგორც უსამართლო, მოქალაქის მიერ საზოგადოებრივი წესრიგის ნებისმიერი გაგებაც ქრება. იქ, სადაც არ არის კანონის პატივისცემა, სადაც კანონი გაუგებარია მოქალაქისათვის და დისკრედიტირებულია სამართლის გამოყენების პრაქტიკით, სადაც სოციალური ნორმები უგულვებელყოფილია, ხოლო ნორმების დარღვევა – არა გამოწვევისი, არამედ წესია, სადაც შეუძლებელია მართლისა და დამნაშავეს განსაზღვრა, იქ წესრიგის უწესრიგობისგან განსხვავებებიც ქრება. როდესაც მონინააღმდეგის მოსახლეობის ცნობიერებაში ქრება კრიტერიუმები იმისა, რა არის ნორმა, ან ხდება ნორმის მრავალი ურთიერთგამომრიცხავი კრიტერიუმების შემოღება, მაშინ შესაბამისად იშლება საზღვარი ნორმებსა და ამ ნორმის დარღვევას, წესრიგსა და უწესრიგობას შორის⁷.

კოგნიტიური სფერო, ეროვნული ფასეულობები, ტრადიციები, ნორმები ჩვენი აზრით განსაკუთრებული დაცვის ობიექტი უნდა გახდეს საქართველოს საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად. სულ ახლახან ჰქონდა ადგილი დიდ არეულობებს თბილისში, როცა რუსი დეჰუმანიტარიზაციის სერგეი გავრილოვი მართლმადიდებელ პარლამენტართა ფორუმზე საქართველოს პარლამენტში პარლამენტის თავმჯდომარის სავარძელში ვიხილეთ. ამ მოვლენის პოლიტიკურ ასპექტზე არ შევჩერდებით, მაგრამ გავრილოვის ფაქტი დაძაბულობის ჯაჭვის კულმინაციად მიგვაჩნია. დაძაბულობა კი საქართველოს დედაქალაქის ქუჩებში ე.წ. „ღობტ პრაიდის“ გამართვის მცდელობით დაიწყო. ქართველი ერის უმრავლესობა ამ ღონისძიების წინააღმდეგია, რადგან მიაჩნია, რომ ეს უზნეობის პროპაგანდაა ტრადიციულ მართლმადიდებლურ საზოგადოებაში. ზოგადად ეთნიკური კულტურა ეთნოსის წევრთათვის საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უსაფრთხოების უზრუნველყოფის უმძლავრესი ინსტრუმენტი იყო. ეთნოსში მცხოვრები ადამიანი მოცემული ეთნოსის ფეტიშებითა და ტაბუებით, მისი რელიგიური და იდეოლოგიური სისტემებით დაცული იყო გარედან მომავალი დესტრუქციული საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური ზემოქმედებისგან. დღეს ცნებების „ერი“, „რასა“, „სახელმწიფოებრიობა“ წარეცხვა-წაშლა იწვევს იმას, რომ ადამიანი მრავალ-ეთნიკურ სისტემად იქცევა, რომელიც თავისებურად იხამებს თავის თავში სხვადასხვა სუბკულტურების ელემენტებს. ეს ელემენტები შეიძლება წინააღმდეგობაში მოვიდეს ეროვნული კულტურის ფასეულობებთან, გაართულოს ეთნიკური იდენტიფიკაცია და წარმოშვას ეთნოსშიდა კონფლიქტები. ერთი სოციალური ჯგუფის ფასეულობები შეიძლება შემოსავლის წყაროდ იქცეს სხვა სოციალური ჯგუფებისათვის, რომლებიც აპელირებენ იმაზე, რაც პირველთათვის სინდისის შინაარსს შეადგენს¹⁰.

ჩვენ შეგვიძლია ავუხსნათ მოზარდ თაობას საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური ზემოქმედების ყველანაირი ილეთების შინაარსი. მაგრამ გამოცდილი შუღერი და დამწყები მოთამაშე, ცხადია, არასწორ მდომარეობაში არიან. ამიტომ საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უსაფრთხოების უზრუნველყოფაში ძირითადი როლი ქართულ კულტურას და მის ღირებულებით განზომილებას უნდა ეკუთვნოდეს. მანიპულაციები ეგოცენტრიზმის კულტურის ნიადაგზე ყვავის, სადაც ადამიანი ადამიანისათვის თუ მგელი არა, ყოველ შემთხვევაში ისეთი ობიექტია, რომლის ხარჯზე ჩვენ უნდა დავიკმაყოფილოთ პირველ რიგში საკუთარი ინტერესები. მაგრამ მგლების ხროვა ყველა დროში უფრო ეფექტიანად გადარჩებოდა, ვიდრე მართხელა მგლები. ადამიანი შეიძლება დაიბადოს ალტრუისტად, ეგოისტად, სადისტად და მამოხისტადაც კი, და თუ თითოეულს მიცემთ უფლებას მოიქცეს ისე, როგორც მას სურს, მაშინ საზოგადოება ვერ იქნება მთლიანი და ერთიანი. ამიტომ არა ცალკეულ ინდივიდზე, არამედ პიროვნებაზე ორიენტაციაა აუცილებელი. ხოლო პიროვნება პატივისცემისგან და სხვებზე ზრუნვისგან იწყება, უნარისა და სურვილისგან იყოს სასარგებლო სხვებისთვის, თავისი ეთნოსისთვის. ეთნოცენტრული კულტურის მთავარი განზომილებაა ეთნოსის ინტერესთა პრიორიტეტი ვერძო ეგოისტურ ინტერესზე.

დასკვნა

აღსაღნიშნავია, რომ საქართველოს ევროატლანტიკური ორიენტაცია აქვს არჩეული. ამ სივრცეში კანონის უზენაესობა სუფევს. ამით არის გამორჩეული ეს სამყარო, მაგრამ არის ტრაიციული ფასეულობები, რომელითაც უნდა შევიდეთ ევროპულ სივრცეში, მაგრამ დესტრუქციული ძალები, რომლის უკანაც ხშირად რუსეთის სპეცსამსახურები დგანან, ეფექტურად იყენებენ ისეთ თემებს, რომელიც ქართული ტრადიციული საზოგადოებისათვის ყველაზე საინტერესოა. ელემენტარული ჭეშმარიტება გახლავთ: „ლგბტ პრაიდი“ საქართველოში გაზრდის ანტიდასავლურ განწყობებს, ეს კი რუსეთის ინტერესებშია. ამვარ საინფორმაციო ომს კი რუსეთის ფედერაცია ხშირად წარმატებით ახორციელებს არა მარტო საქართველოში. ეს არის კიდევ რუსული „რბილი ძალის“ ნათელი გამოხატულება.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/534/metadata-sainformatsio-sakomunikatsio-teknologiebi> საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, (გადამოწმებულია 22.06.2019).
2. ლილუაშვილი გ., რბილი ძალა საერთაშორისო ურთიერთობებში, დისერტაცია, თბ. 2018. 146 გვ.
3. Чумичкин А. А. Модели управления сетевыми сообществами в условиях развития стратегий информационных войн, Национальные интересы: приоритеты и безопасность. 2012. № 11. С. 152.
4. Вассоевич А. Л. Духовный мир народов Классического Востока. СПб.: Алетейя, 1998. 542 с.
5. Waddington, David P. Contemporary issues in public disorder: a comparative and historical approach. N-Y., 2003. 243 p.
6. ჩხეტიანი დ., სადოქტორო დისერტაცია: „ჰიბრიდული ომი: სტრატეგია და ტაქტიკა“, თბ., 2018. 152 გვ.
7. Мезенцев Д. Ф., Забарин А. В., Зимичев А. М. Психологические основания обес-печения геополитической безопасности // Геополитика и безопасность. 2014. № 2. С. 248.
8. Шмидт Э., Коэн Д. Новый цифровой мир. Как технологии меняют жизнь людей, модели бизнеса и понятие государств. М., 2013. 676с.
9. Мезенцев Д. Ф. Психологическое воздействие информационных фантомов, Хрестоматия к учебнику по политической психологии. СПб.: Коло, 2012. С. 479.
10. ფხალაძე თ., „რბილი ძალის“ არსი და ძირითადი ამოცანები საქართველოში, თბ., 2010. 246 გვ.
11. Собольников В. В. Место и роль психологического воздействия в стратегии ведения «гибридных» войн НАТО // Гуманитарные проблемы военного дела. 2015. № 3(4). С.233.

**სსიპ - დავით აღმაშენებლის სახელობის
საგანმანათლებლო ეროვნული თავდაცვის აკადემია
LEPL - DAVID AGHMASHENEBELI
NATIONAL DEFENCE ACADEMY OF GEORGIA**

ISBN 978-9941-8-4119-4